

Grimstad kommune

Postboks 123
4891 GRIMSTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon

Geir-André Homme, 37 01 75 38

Dispensasjon for sanering/utskifting av vannledning innenfor Hommedal prestegårdskog naturreservat - Grimstad kommune

Vi viser til søknad datert 22. februar 2022 fra Grimstad kommune ved Cecilie M. Kristiansen, kommunaltekniske tjenester samt befaring med Geir Mostad 10.02.22. Kommunen søker om diverse tiltak for å kunne rehabilitere eksisterende kommunal vannledning.

Søknad

Grimstad kommune søker om dispensasjon fra verneforskriften til å gjennomføre nødvendige tiltak slik at de klarer å skifte ut eksisterende vannledning, som går gjennom reservatets sørligste del. Tiltaket innebærer motorisert ferdsel med gravemaskin, graving i bakken, kapping/flytting av trær og greiner samt død ved på stedet, jf. kartvedlegg. Tiltakshaver har gjennomført befaring sammen med forvaltningsmyndigheten for å gjennomgå og se på detaljer ved tiltaket som berører verneformålet og verneverdiene. Følgende beskrivelse av tiltaket er levert i søknaden:

«Det ble videre lagt føringer for utførelsen av tiltaket: Ved graving skal det benyttes gravemaskin med maksimal størrelse 8 tonn. Ledningen skal være helsveiset PE-ledning, som gjør at man skal kunne benytte eksisterende oppgravde masser som omfyllingsmasse rundt røret. Det skal derfor ikke tilføres eksterne masser inn i naturreservatet. Ny ledning skal ligge på samme dybde som eksisterende ledning med ca. 1,2 meter overdekning. Grøftebredden skal være maksimalt 2 meter bred i topp grøft. Der en må fjerne vegetasjon for å kunne komme frem med maskin og utstyr, og for å kunne grave ned på ledningen skal dette gjøres så skånsomt som mulig og begrenses til det aller mest nødvendige. Det er kun lov til å kutte ned trær av typen gran, furu og bjørk samt trær som har falt over ende der dette er nødvendig. All vegetasjon som kappes skal bli værende i naturreservatet så nær opprinnelig plassering som mulig. Utblokking/trekking gjennom eksisterende ledning: Trekkegrop for trekkeutstyr etableres utenfor naturreservatet. Se punkt 4 på situasjonsplan B103. Det graves innføringsgrop for inntrekning av ledning som vil få maks bredde 2 meter i topp grop. Se punkt 2 på situasjonsplan B103 for plassering. Ledningen hel-sveises i en lengde av ca. 145 meter og trekkes så gjennom eksisterende ledning fra innføringsgropen i punkt 2 til trekkegropen i punkt 4.»

Juridisk grunnlag

Forskrift om vern av Hommedal prestegårdskog naturreservat i Grimstad kommune, Aust-Agder (FOR-2016-06-10-629), heretter kalt verneforskriften.

Formålet med reservatet er å bevare et område som inneholder truet, sjelden og sårbar natur som har særskilt betydning for biologisk mangfold i form av et intakt ravinelandskap med tilhørende velutviklet, rik edelløvskog i nemoral vegetasjonssone. Viktige naturverdier er knyttet til gamle og grove edelløvtrær, fuktig hassel- og askdominert skog og rik soppflora, jf. § 1 i verneforskriften.

Det er gitt en rekke forbudsbestemmelser og noen generelle samt spesifikke unntaksbestemmelser i verneforskriften:

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet, jf. § 3 bokstav a) i verneforskriften.

Området er også vernet mot ethvert tiltak som kan endre naturmiljøet, som. f.eks. «... framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse ...», jf. § 3 bokstav c) i verneforskriften.

Motorisert ferdsel til lands eller til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy, jf. § 5 i verneforskriften.

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til nødvendig motorferdsel i forbindelse med vedlikehold av eksisterende bygninger, veier og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet, jf. § 7 bokstav f).

Naturmangfoldloven (nml.) § 48 åpner opp for dispensasjon fra verneforskrifter dersom tiltaket eller aktiviteten ikke strider mot vernets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Dispensasjonsbestemmelsen er en "sikkerhetsventil" som skal fange opp uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Etter nml. § 7 skal prinsippene i nml. §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer når forvaltningsmyndigheten fatter vedtak som berører natur.

Statsforvalteren anser de ovennevnte utdrag fra lovverk og vernebestemmelser som de mest relevante for saken. Vi vurderer også at tiltaket som helhet ikke kan vurderes etter det generelle unntaket fra vernebestemmelsene i § 4 bokstav e), da gjennomføring av tiltaket avhenger av flere følgetiltak som krever dispensasjon. Motorferdselsdelen av søknaden har vi vurdert at kan behandles etter den spesifikke unntaksbestemmelsen, jf. § 7 bokstav f).

Statsforvalterens vurdering og begrunnelse

Statsforvalteren har befart de aktuelle delene av verneområdet og sett spesifikt på vegetasjon og artsmangfold som kan bli berørt av omsøkte tiltak. Vi anser det, sammen med tilgjengelig informasjon i offentlige databaser, som tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag i saken. Føre-var-prinsippet tillegges derfor liten vekt i vår vurdering, jf. nml. §§ 8 og 9.

Første del av tiltaket, hvor det kreves graving med gravemaskin, følger et eksisterende kjørespor/sti. Stien er nå godt «gjengrodd/revegitert», men viser fortsatt spor av tidligere aktivitet. Vannledningen følger denne stien inn til 2. lufteventil, jf. kartvedlegg. Herfra fremstår verneområdet som mer urørt, men ledningen fortsetter under bakken gjennom et fuktig parti og ut av verneområdet i et bratt og utilgjengelig område i den sørøstligste delen. Fra og med 2. lufteventil skal ledningen trekkes i eksisterende rør, slik at det ikke medfører noen inngrep i reservatet.

Tiltaket er påkrevd for å sikre offentlig kommunal vannforsyning i Landvik/Reddalsområdet. Samfunnsnyttene ved tiltaket anser vi derfor som stor. I tillegg er det i verneforskriften gjort unntak for vedlikehold av eksisterende anlegg. Statsforvalteren kan ikke se hvordan vedlikehold av kommunal vannledning kan gjøres uten at det krever noen inngrep i reservatet. Omsøkte løsning anser vi som en god metode som hensyntar verneverdiene langt på vei. Særlig er det positivt at en stor del av ledningen legges i eksisterende rør uten gravearbeid, jf. nml. § 12 (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder). Det finnes en del «installasjoner/tekniske inngrep» innenfor verneområdet. Vedlikehold av disse er vurdert under verneprosessen og tatt inn i forskriften. Som del av disse «anlegg og andre innretninger» vurderer vi at den samlede belastningen som følge av slikt vedlikehold er innenfor det som er akseptabelt og vurdert i verneprosessen.

For første del av tiltaket (graving og legging av ny ledning frem til kum nr. 2) ble det på befaring konstatert at man kan grave seg frem på eksisterende sti uten å kjøre ut i terrenget ellers. Massen kan legges til side og gjenbrukes i sin helhet til overdekking av ny ledning. Det var også behov for å fjerne/kappe noen vindfall som ligger over stien. Noen få trær som har vokst opp midt i stien må også fjernes for fremkommelighet. Det ble avklart at dette ikke var edelløvtrær, men hovedsakelig gran og bjørk, og at alt virke skal ligge igjen i reservatet. Ved trekkehull/grop inne i reservatet, jf. kart, ble det påpekt at overvann kunne være problematisk for drift av lufteventil. I dette området skal vann ledes bort og videre til bekk like sør for tiltaket. Dette gjøres ved å tilpasse terrenget/lede vannet i allerede naturlige fall ned mot bekken. Dette gjøres med forsiktig tilpassing av terrenget.

Dersom tiltaket utføres som beskrevet og avtalt under befaring anser vi at tiltaket ikke strider mot verneformålet eller vesentlig påvirker verneverdiene negativt. Statsforvalteren gir derfor dispensasjon med vilkår.

Vedtak

Statsforvalteren i Agder fatter, med hjemmel i nml. § 48 følgende vedtak:
Grimstad kommune gis dispensasjon fra verneforskrift for Hommedal prestegårdskog naturreservat til graving av grøft for vannledning, vegetasjonsrydding av eksisterende kjørespor/sti frem til luftekum nr. 2 (trekkehull/grop) og bortledning av vann/terrengtilpassing rundt luftekum nr. 2, jf. vedlegg. Med hjemmel i verneforskriften § 7 f) gis dispensasjon fra motorferdselsforbudet for gjennomføring av tiltaket.

Dispensasjonen gis på følgende vilkår og er gyldig t.o.m. 31.01.2024:

- Det skal kun brukes stedeegne masser til overdekking av ledning
  - Trær og greiner som kappes skal legges til side og bli i reservatet
  - Det skal ikke kjøres i reservatet utover det som er beskrevet langs kjørespor/sti.
  - Alle kjørespor og andre spor etter tiltaket skal utbedres/fjernes, også manuelt med spade/krafse der det er nødvendig.
-

Informasjon om klagerett

Dette er et enkeltvedtak som kan påklages innen tre uker fra meldingen om vedtaket er mottatt, jf. forvaltningsloven (fvl.) § 28. En eventuell klage skal fremsettes skriftlig og sendes til Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder. Miljødirektoratet er klageinstans. Parter har med visse unntak rett til innsyn i dokumentene i saken, jf. fvl. §§ 18 og 19.

Med hilsen

Marie Bjelland (e.f.)
faggruppeleder

Geir-André Homme
seniorrådgiver
Miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg: kart

Kopi til:
Statens Naturoppsyn v/ Arild
Pfaff

Sømsveien 159 4870 FEVIK